

## MAREA NEAGRĂ – DIN NOU PONT FĂRĂ HEGEMON, DIN NOU TEATRU HIBRID

Evoluțiile recente din dinamica geopolitică, de la conflictul din Siria la războiul hibrid din raioanele estice ale Ucrainei, pun în evidență o teză îndrăzneată, care merită aprofundări analitice.

Este foarte posibil ca toate turbulențele geopolitice specifice ultimilor ani să reprezinte expresii ale tentativelor marilor actori de a-și crea poziții favorabile de negociere pentru noile formate de revizuire a actualei ordini globale.

În momentul de față, convențiile implicite care stau la baza actualului model geopolitic par a fi epuizate. Principiile de drept internațional care statuează ordinea mondială devin desuete. Sub presiunea conjugată a mai multor actori globali, actualul model geopolitic și-a atins limitele. Dreptul forței redevine principalul instrument de poziționare și acțiune politică. Eforturile unora dintre actorii globali de a obține acorduri prealabile ale Consiliului de Securitate al ONU pentru operațiuni militare de amploare (Afganistan, Irak etc.) par astăzi fotografii de epocă, în timp ce ONU însăși pare a-și fi atins capacitatea maximă de conservare a prestigiului formal care îi permitea să existe în calculele geopolitice ale marilor actori globali.

Asistăm la paradigma destrămării actualei ordini politice mondiale și la constituirea unei noi paradigme geopolitice la nivel mondial. Intervenția militară rusă în Georgia, ocuparea Crimeei și războiul hibrid din Donbas, impredictibilitatea noii Americi în era Trump, dezangajarea globală/planetară a Americii, Brexitul, criza politică internă a Uniunii Europene, avansul politicilor iliberale în Europa, reevaluarea acordurilor strategice în domeniul nuclear, mixajul extindere-implozie al construcției europene, conflictul din Siria, atacurile lupilor singuratici din Europa, noile hărți și politici migraționiste, entuziasmul militarist și ruina ordinii actuale de drept internațional prin acțiuni politice de forță, fără sancțiuni efective conjugate din partea comunității internaționale, par a fi simptomele noii paradigme geopolitice.

---

\* Dr., Președinte al Asociației Casa Mării Negre/Black Sea House Constanța, fost diplomat al României la Moscova, Cernăuți și Sarajevo

Este evident că marii actori se pregătesc pentru negocierile ce vor prefigura viitoarea ordine mondială. Din scenariile de pregătire a unei poziții favorabile de negociere nu lipsesc acțiunile militare de amploare, *show*-urile militare exhibiționiste, testarea limitelor discursului diplomatic, rafinarea tehnicilor de război hibrid, reconfigurarea instrumentarului ideologic (fake news-urile, trolii), crearea unor teatre operaționale de antagonizare formală a pozițiilor în teren etc.

În opinia noastră, această ultimă dimensiune/specificitate a noii paradigme geopolitice, crearea unor teatre operaționale de antagonizare formală a pozițiilor în teren, este una neconvențională și particularizează noua paradigmă geopolitică față de toate modelele precedente. Modelele geopolitice anterioare mizau pe recunoașterea consensuală a unui spațiu/teritoriu de confruntare directă, ca expresie paradigmatică a modelului geopolitic, în timp ce noile paradigme impun mascarea/camuflarea teritoriilor de conflict ideologic prin teatre de operațiuni (prioritar militare) create artificial.

În eposul noii paradigme geopolitice, un rol esențial îl reprezintă tendința de oficializare artificială a unui teatru confrunțațional, care să mascheze intențiile autentice ale marilor actori politici. În momentul de față, conflictul din Siria pare a întruni consensul părților pentru a fi prezentat (oficializat) ca spațiu de tatonare a noii arhitecturi geopolitice: amploarea conflictului, intervenția în teren a SUA și Federației Ruse, noile alianțe politice conjuncturale din jurul Siriei, poziționarea singulară a Turciei, mixtura grupurilor locale de insurgență etc. par a configura un design geopolitic perfect pentru un teatru clasic de operațiuni.

Numai că noile geopolitici nu se mai articulează în jurul unor politici și practici clasice. Poligoanele autentice de testare a noii ordini globale nu mai sunt spațiile clasice de confruntare, ci mizează pe acestea pentru a crea derute și devieri. În timp ce în Siria se desfășoară conflicte la vedere, noile narrative geopolitice esențiale pentru designul noii ordini globale se întâlnesc și confruntă în spații atipice, cu instrumente non-convenționale. Conflictul din Siria, cu toate efectele sale dramatice reale pentru soarta multor milioane de oameni, poate fi văzut din perspectivă geopolitică, în termenii unui realism politic cinic, ca o perdea de fum care acoperă narrative neconvenționale, ce pregătesc în altă parte noua ordine mondială.

Cele mai avansate tehnologii neconvenționale de testare a noii recuzite de negociere geopolitică par a aparține Kremlinului. Noua sa recuzită nu mai mizează prioritar pe pregătirea clasică a unui răspuns performant într-o posibilă confruntare militară directă, ci pe crearea și exploatarea prealabilă a unor breșe/vulnerabilități în osatura ideologică a celuilalt. Kremlinul contează deja (sau poate conta) în alegerea unui președinte american, în motivarea ideologică a unei tendințe de vot la

nivelul întregii Americi, în funcționarea unor democrații liberale (și antieuropene) în Europa, în boicotul funcționării actualei Europe, în inflațiile naționaliste anti-europene din țările până ieri sigure ale construcției europene, în crearea de crize politice majore etc. Russia Today, armatele de trol, omuleții verzi, fake-news-urile etc. au înlocuit diviziile de tancuri, bombardierele strategice sau submarinele nucleare, păstrate pentru confruntări militare clasice, pentru rezerva strategică.

Crearea unor culoare favorabile de negociere în formatele ce vor stabili noua ordine mondială depinde, în momentul de față, mai puțin de arsenalul militar convențional al marilor actori decât de mobilitatea și inventivitatea resurselor acestora de a șubrezi osatura ideologică a celuilalt. Când americanii descoperă că virtuțile democratice de care sunt mândri la nivel mondial nu mai sunt definitorii și suficiente pentru a-și alege liber liderul, tot arsenalul militar al Pentagonului (menit să creeze descurajări externe) riscă să devină irelevant.

În această perspectivă paradigmatică, în jocul de șah geopolitic actual, esențială este, mai mult decât oricând, capacitatea jucătorilor de a anticipa mutările celuilalt. A anticipa mutările celuilalt, într-un joc în care a răspunde perfect acestora rămâne o simplă miză minoră, sporește substanțial șansa victoriei în joc.

Unde mută geopolitic Moscova, în acest moment, și unde mută geopolitic toți ceilalți jucători de la masa mondială de șah? În modesta noastră opinie, Rusia mută militar în Siria și mută geopolitic în regiunea extinsă a Mării Negre.

\*

După episodul paradigmatic al „înțelegerii” ruso-occidentale privind Republica Moldova<sup>2</sup>, devine imposibilă evitarea percepției că o anumită „oboseală geopolitică” a vectorului european (euroatlantic în general) în zona Mării Negre va genera în regiune, în anii următori, o resetare a echilibrului de forțe, care va implica, în mod obligatoriu, reveniri spectaculoase ale influenței ruse în acest teritoriu pentru care, de altfel, Moscova a depus eforturi geopolitice colosale de „reintegrare”.

Principala preocupare a mediilor analitice europene este dacă această înțelegere externă este una prioritar de ordin tactic<sup>3</sup> sau dacă ea

---

<sup>2</sup> Scenariu ocult care a condus la evitarea/amânarea repetării alegerilor parlamentare anticipate în această țară, prin impunerea din exterior a soluției unei coabitări temporare la putere ACUM-PSRM, agreată și sprijinită de Bruxelles, Moscova și Washington, în primele zile ale lunii iunie a.c.

<sup>3</sup> Asemenea Înțelegerii Politice Temporare, care a condus la configurarea binomului politic menționat la Chișinău.

constituie o parte și, deopotrivă, un simptom al unui posibil acord geopolitic mai larg între Bruxelles<sup>4</sup>, Moscova și Washington, privind reconfigurarea paradigmei geopolitice actuale din spațiul extins al Mării Negre, cu posibile efecte tectonice în cascadă asupra securității și viitorului regiunii. În esență, redesenarea designului geopolitic la Marea Neagră ar implica o temporizare a extinderii europene și o hibridizare geopolitică a zonei, ale cărei manifestări anticipate pot fi: transformarea Ucrainei și R. Moldova într-un „cordon sanitar” (zonă-gri, zonă-buffer etc.) între „lumea rusă” și „restul lumii”, testarea unor soluții de compromis privind federalizarea teritoriilor acestora, „înghețarea” militarizării regiunii, transformarea arealului Mării Negre într-un poligon experimental al noii ordini globale – unde testele includ soluții consensuale ale Kremlinului și aliaților săi occidentali.

Îmi face o plăcere deosebită să constat că teza potrivit căreia regiunea extinsă a Mării Negre reprezintă unul dintre cele mai importante poligoane de experimentare și teatre de „negociere” a noii ordini globale – teză geopolitică exclusivă a subsemnatului – se confirmă cu din ce în ce mai multă claritate.<sup>5</sup>

Episodul „înțelegerii geopolitice de la Chișinău” (între Moscova, Bruxelles/Berlin și Washington) poate fi văzut astfel în trei ipostaze: acord tactic cu obiective limitate (asigurarea tranziției de la un „stat oligarhic” spre o „democrație în devenire”), acord strategic de nivel regional (cu obiective limitate geografic și geopolitic la regiunea Mării Negre) sau test regional cu semnificație globală, care are funcții prioritare de probă a coeziunii (testează capacitatea actorilor relevanți la nivel global de a crea soluții consensuale, care să pregătească viitoare înțelegeri ale resetării globale a ordinii actuale a lumii).

În toate scenariile devine evident că Rusia se reinventează în regiune, cu acordul sau complicitatea Europei. Foarte probabil, vom asista, implicit, la reducerea semnificativă a formatului și ambițiilor Parteneriatului Estic, al cărui concept se reconfigurează în momentul de față în marile cancelarii (europene).

O resetare geopolitică pozitivă a Rusiei generează, în mod direct, noi scheme intervenționiste (externe) pentru Kiev. Este foarte posibil ca actorii relevanți în regiune<sup>6</sup> să fi găsit deja soluții atipice pentru plăgile

---

<sup>4</sup> Mai degrabă, Berlin.

<sup>5</sup> Am enunțat această teză încă din 2017, prin numeroase articole și studii de serie, publicate/prezentate în România, Ucraina și Turcia cu diferite prilejuri (de exemplu, în studiul *Noua ordine mondială. Rusească*, <http://www.contributors.ro/global-europa/noua-ordine-mondiala-ruseasca>).

<sup>6</sup> Statele Unite, Uniunea Europeană, Federația Rusă.

interne ale Ucrainei: Donbasul, Crimeea, orientarea strategică externă a țării etc. Din această perspectivă, este posibil ca drumul spre pace în Donbas să fie deschis (și ulterior pavat) cu prețul amânării proiectului de integrare europeană a Ucrainei.<sup>7</sup>

Dacă un astfel de acord geopolitic ruso-occidental funcționează deja în regiune, avem toate temeiurile de a vedea Moscova ca pe un câștigător de etapă al actualului război hibrid de la Marea Neagră.<sup>8</sup>

O resetare a jocului geopolitic la Marea Neagră este, în fond, efectul direct și pervers al coabitării/juxtapunerii pe termen mediu a trei concepte definitorii pentru actuala fază de tulburare globală, cu impact direct în regiune: conceptul tribal al actualei administrații americane „America first” (care generează retrageri calculate din zonele aflate în afara interesului direct al contribuabilului american), „oboseala ontologică a Europei”, care va fi transformat continentul într-un *El Dorado* al ispitelor fugii, de la *Brexit* la *multi-exit* și „primatul lumii ruse în spațiul ex-sovietic” (concept de care Moscova nu s-a dezis niciodată, *avant la lettre*, în ultimul veac). Cu un concept în recul („America first”) și unul în recesiune („oboseala Europei”), ambele defensive, îi va fi (fost) ușor Moscovei să redeseneze hărți geopolitice la Marea Neagră prin contraofensive strategice de tip hibrid.

Nu trebuie neglijată nici manifestarea paradigmatică a unui factor colateral permisiv, care a facilitat în regiunea Mării Negre importul unor soluții și scheme atipice: incapacitatea țărilor din regiune de a produce soluții „din interior”. Țările din spațiul extins al Mării Negre, cu notabila și primejdioasa excepție a Federației Ruse, nu au avut niciodată un concept propriu sub forma unei strategii *Black Sea First*, care să tempereze elanul vital al Moscovei de la Novorossisk la Sevastopol, de la Urali la Soci.

La nivel conceptual, Bucureștiul lăsase în mod convingător impresia de a se fi detașat de *plutonul leneș* format din Bulgaria și Turcia. Diplomația românească a creat, cândva, inițiative solide în spațiu și bine conceptualizate, precum Sinergia Mării Negre, spațiul extins al Mării Negre etc., însă aplombul conceptual și diplomatic al Bucureștiului pare a se fi atrofiat. Bucureștiul a reșapat, fără viziune, în perioada sa de

---

<sup>7</sup> Chiar dacă tentativa anterioară de amânare a acestui proiect, concepută la Kremlin, a generat precedentele resetări geopolitice ale zonei, prin Maidanul Demnității, fuga lui Ianukovici, anexarea Crimeei, războiul hibrid din Donbass, înghețarea relațiilor ruso-ucrainene etc.

<sup>8</sup> Anticipez deja că teza va produce frisoane puriștilor pudici din mediile analitice, care și-au făcut un obicei din a minimiza riscurile jocului geopolitic al Rusiei în regiune.

exercitare a Președinției Consiliului Uniunii Europene<sup>9</sup>, conceptul *Sinerгии Mării Negre* (care nu mai are șanse reale de a produce o carieră de succes în Europa)<sup>10</sup>, pentru care, de altfel, nici nu a (mai) mimit efortul de promovare pe agenda europeană. Este de neînțeles și inacceptabil modul în care Bucureștiul a eșuat<sup>11</sup> în a-și utiliza statutul de președinte în exercițiu al Consiliului Uniunii Europene pentru a consolida coeziunile europene la Marea Neagră. Exemplul pe care îl invoc mereu cu amărăciune este că România (țară riverană, cu interese directe de ordin strategic la Marea Neagră) nu a fost capabilă să propună nici o inițiativă notabilă pentru zona Mării Negre pe perioada exercitării acestei Președinții și nici un eveniment de impact pe această temă.<sup>12</sup>

În momentul de față, singurele inițiative regionale la Marea Neagră sau cu impact asupra acestei regiuni care *respiră* încă (și care nu își vor fi epuizat potențialul funcțional) sunt *B9/Bucharest Nine* și *Inițiativa celor Trei Mări*.

De imposibilitatea coagulării unei strategii *Black Sea First* sunt vinovate, prioritar, cele trei țări NATO din regiune – România, Turcia, Bulgaria, în subsidiar, exprimarea geopolitică extrem de modestă a Bulgariei la efortul regional coeziv și politicile duplicitare ale Turciei în acvatoriul Mării Negre și în spațiul său extins.

Aș mai remarca, pentru dezbateră analitică de la Pont<sup>13</sup>, clivajul european intern, care va produce în perioada următoare efecte dramatice în planul șubrezirii coeziunii politicilor europene în regiune: viziunile/politicile pe contrasens ale UE și NATO în spațiul extins al Mării Negre. În timp ce Uniunea Europeană își recunoaște slăbiciunile și oboselile de exprimare în regiune, cedând inițiativa Moscovei, Alianța Nord-Atlantică pare a-și coagula, în schimb, energiile, propunând

---

<sup>9</sup> ianuarie-iunie 2019.

<sup>10</sup> Și de care menționam cândva că „râd experții în culise”, <http://www.contributors.ro/editorial/chi%c8%99inau-sos-bucure%c8%99ti/>.

<sup>11</sup> Aș spune chiar *lamentabil*.

<sup>12</sup> În schimb a organizat/desfășurat două conferințe internaționale de înalt nivel pe tema Holocaustului, fapt care poate produce/alimenta impresia că o parte a programului Președinției românești a Consiliului UE ar fi fost scrisă în afara teritoriului național (sic!).

<sup>13</sup> *Pontica*.

inițiative multiplicat, în cascadă și exponențiale<sup>14</sup>, ultima dintre acestea fiind chiar modificarea strategiei militare a Alianței.<sup>15</sup>

Sigur că putem privi aceste dezacorduri strategice la Marea Neagră ca fiind o expresie a mutațiilor care se produc în interiorul polilor de putere în Uniune și în relația transatlantică (în special ca expresie a unui apetit geopolitic în creștere al Parisului și Berlinului, pe fondul diminuării polului de putere anglo-saxon). Dincolo de cauzele acestor dezacorduri, pare inoportun<sup>16</sup> ca Marea Neagră să devină, contagios, un teatru de exprimare a dezacordurilor, ambițiilor și rivalităților interne din Uniune și din relația transatlantică.

Aș aprecia, astfel, că ingredientele alchimice de mai sus privind noua configurație geopolitică din spațiul extins al Mării Negre (configurație care se testează în prezent în regiune și care se va exprima plenar în anul 2020 în întreg arealul pontic) – revenirea geopolitică a Federației Ruse, hibridizarea regiunii, testarea în regiune a unor raporturi experimentale care vor confirma noua ordine globală, funcționarea regiunii ca poligon de negociere a acestei noi ordini, eșecul politicilor strategice *Black Sea First*, acordurile strategice ruso-occidentale privind noile cordoane sanitare ale regiunii etc. – par a contura un nou tablou geopolitic la Marea Neagră în perioada următoare și în perspectivă.

Sper că Bucureștiul nu va privi prin hublou la tangajele noilor geopolitici și (își) va regăsi drumul către cabina de comandă, pe care îl va fi rătăcit de câteva ori în ultimii ani...

\*

Evoluțiile de securitate din regiunea Mării Negre au devenit, în ultima perioadă, imprevizibile, mai ales după celebrele „lebede negre” din 2014 (Crimeea, Donbas). Federația Rusă a recuperat o mare parte din controlul geopolitic al regiunii pe care îl pierduse, etapizat, prin extinderea infrastructurii euro-atlantice în regiune. În momentul de față Pontul Euxin este, din nou, fără hegemon și diferiți actori, locali și globali, construiesc diferite inițiative geopolitice care pot rezolva acest

---

<sup>14</sup> Focus on the Black Sea, tailored forward presence in the Black Sea region, 4 X 30 Initiative etc.

<sup>15</sup> Recent, la 22 mai 2019, la Reuniunea de la Bruxelles a Comitetului Militar al Alianței, experții militari ai NATO au reconsiderat (pentru prima dată în ultimele decenii) strategia militară a Alianței în legătură cu „amenințarea nucleară în creștere” venită din partea Federației Ruse.

<sup>16</sup> Desigur, folosesc aici un eufemism diplomatic, care „îndulcește” tonul perspectivei.

*vacuum*. Întrucât marile inițiative din regiune (SUA/NATO vs Federația Rusă) sunt opuse, chiar contondente, este extrem de probabilă transformarea rapidă a regiunii în teatru de conflict – prognoză credibilă pe termen mediu și chiar scurt.

Mai mult, în actuala configurație geopolitică hibridă de la nivel global, regiunea Mării Negre reprezintă cel mai dinamic și cel mai imprevizibil laborator de testare/„negociere a viitoarei ordini globale”<sup>17</sup>: Federația Rusă joacă aici un șah geopolitic hibrid extrem de elaborat, iar răspunsurile SUA/NATO sunt pur reactive. Uniunea Europeană nu are ambiții notabile în regiune și mizează, foarte probabil, pe un „concubinaj geopolitic” cu Moscova pe care îl propun, în diferite forme, Parisul și Berlinul.

Federația Rusă a ales regiunea Mării Negre ca spațiu predilect pentru război hibrid din mai multe motive: spațiul aparține zonei sale de interes strategic prioritar; poate utiliza aici *mirajul lumii ruse* prin intermediul marilor comunități rusești atestate istoric în țările de la estul Europei; poate construi avanposturi și enclave hibride la viitoarea graniță a NATO și UE; poate opri liniile de înaintare ale NATO și UE pe direcțiile principale de avansare a infrastructurii acestora spre granițele actuale ale Federației Ruse etc.; în fine, regiunea reprezintă nucleul ambiției sale strategice de redobândire a controlului geopolitic în fostul spațiu sovietic. Regiunea Mării Negre reprezintă, astfel, *teatrul perfect de operațiuni hibride ale Federației Ruse*, iar acțiunile Moscovei sunt conforme cu această nouă filosofie politică a Kremlinului; deja putem vorbi de crearea de către Federația Rusă, în acvatoriul Mării Negre, a unui spațiu tip A2/AD (*Anti Access/Area Denial*), prin care Moscova reușește *de facto* să blocheze accesul NATO în zonă, prin atingerea unui nivel ridicat al propriilor capacități militare.

„Tabloul” factorilor contextuali pe care se bazează recuperarea, de către Federația Rusă, a avansului geopolitic pierdut în regiune și care generează un adevărat *culoar geopolitic favorizant pentru acțiunile hibride ale Moscovei în acest areal*, poate fi lesne conturat în următoarele tușe groase: clivajul actual cronicizat din relația transatlantică, ambiția unor lideri politici ai Uniunii de a-și crea o „autonomie strategică” europeană de acțiune în contrapartidă cu SUA (chiar cu NATO), criza ontologică a Uniunii Europene, recalibrarea politicii externe a Turciei în plan regional. Cu poziționări voit modeste și rezervate ale Turciei în formatele NATO de consolidare a prezenței colective în regiune, conform pachetului de măsuri adoptat în aprilie 2019 (și care, foarte probabil, va fi revizuit și îmbunătățit la Summitul Alianței de la Londra), cu

---

<sup>17</sup> Conceptul, după cum evidențiam anterior, îmi aparține.



poziționări ambigue/duplicitate ale Bulgariei față de inițiativele aliate în regiune, cu menținerea predicatelor limitative ale Convenției de la Montreaux, cu un dezinteres manifest al Uniunii Europene pentru această regiune (pe care o vede cel mult ca pe o *piesă de schimb* în relația cu Moscova), jocul geopolitic al Federației Ruse are șanse reale de a-și adjudeca propriul control militar, politic și geopolitic al regiunii. În momentul de față, Moscova se află în superioritate pe jocul de șah geopolitic și mută dezinhbat.

Principalele instrumente hibride ale Kremlinului au produs deja rezultate: sunt indicii care probează realizarea unui compromis, cel puțin de ordin tactic, între Moscova și unele mari capitale europene privind transformarea acestei regiuni într-un *cordon sanitar*, *zonă gri*, *zonă-tampon* etc. (compromisul este vizibil mai ales prin evoluțiile recente înregistrate în Ucraina și R. Moldova și a fost enunțat de diferiți experți încă din primăvara acestui an).

Fotografia analitică actuală a regiunii Mării Negre arată astfel un câștigător de etapă, Federația Rusă, în competiția pentru hegemonie geopolitică la Pont.

Provoacă, însă, îngrijorări suplimentare nu doar *fotografia* analitică, ci chiar *procesul* degradării permanente a situației de securitate din acvatoriu, care implică, prioritar, riscul ridicat al basculării situației regionale de securitate într-un scenariu conflictual.

Ultimii 20 de ani au consemnat o emancipare fără precedent a populației țărilor de la frontiera estică actuală a Europei (Ucraina, R. Moldova, Armenia, Georgia, Belarus etc.) și puternice mișcări sociale orientate spre Europa. Mirajul lumii euroatlantice a contaminat fatal aspirațiile acestor populații, care și-au creat elite proprii, mecanisme de expresie, rezistențe politice, sociale, stradale chiar, față de perspectiva menținerii țărilor lor în imperiul post-sovietic. Revoluțiile colorate din regiune au demonstrat forța acestor mișcări, amplitudinea acestui ideal de europeanizare. Este posibil ca aceste mișcări socio-politice să nu mai accepte pasiv noile jocuri de culise ale marilor puteri care includ menținerea lor în orizonturile gri ale spațiului post-sovietic. Există, de asemenea, îngrijorări profunde ale unor state - precum țările baltice, Polonia și România - cu privire la riscul stabilirii unei noi cortine geopolitice gri în imediata lor vecinătate, în condițiile în care Federația Rusă și-ar redobândi rolul hegemonic în apropierea actualei frontiere estice a UE și NATO. Mai mult, SUA și unele mari capitale europene își asumă, în mod plener, rolul de aliat și garant al aspirațiilor către libertate și emancipare, către „lumea liberă” ale țărilor din regiune.

Sunt, deci, premise suficiente pentru a se presupune că actuala competiție geopolitică pentru hegemonie la Pontul Euxin poate degenera oricând în conflict hibrid de tip deschis. Deja în momentul de față, putem

vorbi despre un conflict hibrid în formă latentă în regiune, iar acesta își poate dezvolta rapid manifestări deschise atunci când unul dintre actanți va decide să depășească linia roșie și să treacă de la „negocieri” pentru hegemonie la impunerea ei.

Strict pe termen scurt pot fi deja anticipate câteva episoade punctuale, care ar putea fi exploatate ca pretexte directe sau indirecte, pentru trecerea la etapa de „impunere a hegemoniei”: Summitul în „format Normandia” de la 9 decembrie a.c, care poate genera în Ucraina riscul imediat al unui nou „Maidan”; degradarea rapidă a coeziunii în UE și NATO (cu puncte critice: Summitul NATO din decembrie 2019 de la Londra, alegerile anticipate din Marea Britanie și Brexitul; permanentizarea „declarațiilor de dragoste” ale Parisului față de Moscova; alegerea unui nou cancelar la Berlin, alegerea unui nou președinte în Statele Unite etc.). Dacă toate aceste episoade vor fi convergente în direcția slăbirii tactice a capacității UE/NATO/SUA de a construi militar, politic, economic, geopolitic în regiune, este posibil ca această convergență să declanșeze la Moscova procesul de „impunere hibridă a hegemoniei” în spațiul pontic.

Sunt convins că mici armate de omuleți verzi (fabricați de uzinele de trolci de pe Neva și controlați prin console hibride de la Moscova) pregătesc acest moment în diferite puncte critice precum Suhumi, Țhinvali, Tiraspol, Comrat, Mariupol, Herson, Odesa etc.

Geografia prezumtivă a impunerii este generoasă și se mișcă pe tancuri hibride spre vest...

\* \* \*

În mod straniu, deși România a exprimat, *de jure* și *de facto*, o poziție corectă în regiune, ba chiar am putea spune că, urmare directă a lobby-ului său, facilitat/ încurajat de menținerea interesului ridicat al SUA pentru regiune, s-au realizat deja formate de etapă relativ convingătoare ale prezenței și acțiunii comune a NATO în areal, iar aceste formate pot spori constant în perioada următoare.

În pofida poziționării noastre corecte, școala analitică românească privind securitatea la Marea Neagră rămâne deficitară ca instrumente, viziune, impact. Tocmai de aceea, evaluările analitice solide occidentale privind securitatea în regiune rămân/devin în spațiul public determinante pentru înțelegerea noilor arhitecturi de securitate regională și, mai ales, a modificărilor permanente și greu perceptibile ale acestora (pot fi relevante aici analizele periodice SIPRI).

Principalul obiectiv al NATO în regiune ar trebui să fie, pe termen mediu și chiar scurt, recâștigarea inițiativei strategice, însă acest obiectiv nu poate fi atins fără o solidaritate *de facto* (efectivă, credibilă și pe

termen lung) a Turciei, iar această solidaritate nu poate rezulta decât prin rezolvarea prin dialog și compromis a relațiilor sale multisectoriale cu SUA (NATO în sens larg), chiar și cu Uniunea Europeană(1), fără o construcție sistemică a UE în regiune, care să includă ca țintă vizibilă și credibilă continuarea extinderii (2) și fără atenuarea actualelor *gâlceve provinciale* și/sau disensiuni strategice între SUA și UE, între marile capitale și țările UE de la frontiera estică, între UE și NATO, din interiorul Uniunii etc. (3).

Principalele probleme în efortul de anticipare a fizionomiei *lebedelor negre* din acvatoriul Mării Negre rămân încă, în opinia subsemnatului, modul în care Alianța va reacționa la cazurile ce pot activa celebrul articol 5 din Tratat, în cazul unor conflicte hibride de tip difuz și, respectiv, șansele modeste de capacitate a interesului real și a acțiunilor coezive ale NATO și UE pentru consolidarea apărării pe flancul sudic și simultan pentru trecerea la ofensivă geopolitică în acest flanc.

Analști americani credibili văd nedezmițit în București nucleul viitoarei construcții strategice euroatlantice la Marea Neagră și nu obosesc să facă *lobby* pentru România pe întreg spațiul care contează la nivel regional, de la Varșovia la Kiev, de la Chișinău la Odesa, de la Sofia la Istanbul.

În mod aparent paradoxal, o *piatră unghiulară* a acestei construcții o poate reprezenta consolidarea configurației UE în regiune, inclusiv/prioritar prin relansarea/ restartarea/ reinventarea unor inițiative deja oboșite/perimate, precum Parteneriatul Estic și/sau Sinergia Mării Negre. Dacă formatele *împinse* ale NATO vor fi dublate aici de *formate împinse* ale UE, recâștigarea inițiativei strategice ar redeveni posibilă.

Însă, deocamdată, oceanul cu care privesc spre Marea Neagră Washingtonul, Bucureștiul, Varșovia etc. pare a fi diferit de cel utilizat la Paris sau Berlin.

## THE BLACK SEA - AGAIN PONTUS WITH NO HEGEMON, AGAIN HYBRID THEATRE

### Abstract

All the specific geopolitical turbulences of the last few years represent expressions of the attempts of the great actors to create favorable negotiating positions for the new formats of revision of the current global order. Currently, the implicit conventions underlying the

current geopolitical model seem to be exhausted. We are witnesses of the paradigm of dismantling the current global political order and creating a new global geopolitical paradigm. In our opinion, the creation of operating theaters for the formal antagonism particularizes the new geopolitical paradigm of all previous models. Previous geopolitical models relied on the consensual recognition of a direct confrontation space/territory as a paradigmatic expression of the geopolitical model, while the new paradigms require masking/camouflage of ideological conflict territories through artificially created theaters of operations (military priority). In the epic of the new geopolitical paradigm, the tendency to artificially formalize a confrontational theater that masks the authentic intentions of the great political actors has the essential role. The most advanced unconventional technologies for testing the new props of geopolitical negotiation seem to belong to the Kremlin. Russia moves in Syria only military but geopolitically into the wider Black Sea area. The Black Sea region has a special significance in the recent geopolitical calibration of the Kremlin. The wider Black Sea region represents for the Russian Federation the real tactical field that tests its geopolitical resistance to the Euro-Atlantic political advancement and also the strategic vector of Russia's course in the new geopolitical context, the geographical and geopolitical perimeter that decides on its future positions in the negotiations on the new world order. The replies of the other global Black Sea actors seem not to have reached the refined level of the Kremlin. Our suggestion is that we must read the geopolitical processes taking place in the wider Black Sea area as an expression of geopolitical competition, in an unofficial perimeter, between the great political actors, with the goal of creating geopolitical dividends in ongoing negotiations for a new global order. All this geopolitical texture makes the Black Sea region the perfect polygon for new tests on the negotiations on the new global order. In the penumbra of battles for the public, this region will provide the alchemical combination for the new world order.

**Keywords:** Black Sea, Black Sea extended region, security, geopolitics, hybrid war, global order, EU, NATO, Romania.